Literatura catalana

Àngel Guimerà (lectures anteriors)

Exercicis · 32 exercicis

Proves d'accés a la universitat (PAU) de Catalunya. Ordenats del més recent al més antic.
Retalls dels exàmens i pautes oficials (selecat.cat / universitats.gencat.cat).

1. PAU 2015 · Setembre · Sèrie 5 · Exercici 1 (Opció B)

OPCIÓ B

1. A *Mar i cel*, Àngel Guimerà se serveix d'un rerefons històric per a construir un conflicte tràgic que oposa la identitat individual dels protagonistes als condicionaments familiars, religiosos i socials dels mons a què pertanyen. Identifiqueu aquest rerefons històric i expliqueu el conflicte que es planteja i per què es resol de manera tràgica.
[3 punts]

2. PAU 2015 · Juny · Sèrie 2 · Exercici 2 (Opció B)

2. Expliqueu el significat del títol de la tragèdia *Mar i cel*, d'Àngel Guimerà. Tingueu en compte l'espai on transcorre l'acció, el destí dels protagonistes abans que esclati el conflicte, i el desenllaç.
[2 punts]

3. PAU 2015 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 3 (Opció A)

3. Comenteu el fragment següent de l'acte I, escena XV, de *Mar i cel*, d'Àngel Guimerà. Tingueu en compte, sobretot, aquests aspectes (no cal tractar-los separadament ni en el mateix ordre):

***a*)** La situació i la importància en l'estructura dramàtica de l'obra.

***b*)** La mètrica i el valor de les acotacions.

***c*)** El sentit del fragment en relació amb el conflicte que planteja la tragèdia.

[5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

SAÏD: Hassèn: aparta't.
(Despreciatiu de cop, després amb exaltació creixent.)
Vull veure al vanitós com s'estarrufa…
Un gall sense esperons i sense cresta!
Sempre parlant d'honor, i sempre als llavis
posant-se un Déu que a cada instant trepitgen.
Miserable, felló!… Mos fills, veieu-lo:
és de la taifa d'aquells vils que un dia,
hipòcrites parlant d'amor als homes,
nos xuclaren la sang; ni en les estables
nos deixaren un lloc vora les bèsties;
i avorrits com mesells, i a la ventura,
nos llençaren pel món, sens cor, negant-nos
fins per morir en pau un clot de terra.
I pel cap de son Déu, que era ben nostre
lo món que ens han robat! Mes què podíem
esperar d'una gent que, té, mireu's-ho,
(Despenjant lo punyal amb empunyadura de creu i llençant-lo a terra.)
l'odi unit al perdó; l'anyell al tigre:
lo punyal i la creu tot d'una peça.
(Després d'una pausa, senyalant a Carles.)
I ara escolteu, companys, per sa vergonya.
[…]
Mes, ah! de cop nos revoltà la xusma
de mariners cristians; un crit la mare
llençà de mort; volgué fugir; los monstres
pels cabells l'arraparen. La sang seva
(Blanca, sense donar-se compte, s'enterneix i acaba per plorar.)
aquí em saltà. *(A son rostre.)*
Caigué, i ai! de sos braços
m'arrencaven! Mes ella m'estrenyia,
morint i tot, aquesta mà; ses ungles
m'entraven a la carn: «Fill: venja'ns! venja'ns!»
I els monstres l'aixecaren, i a les ones
la llençaren rient, i com surava,
«venja'ns!» cridant, d'un cop de rem li obriren
lo cap pel mig i s'enfonsà entre escuma!
(Molt despreciatiu.)
I aquí els teniu, que els fem horror! Les hienes,
los lladres i assassins bé ho som nosaltres!
Ells… coloms sense fel, ànimes pures,

Blanca *(sanglotant)*:
Pare! ah! pare!
Carles: Què, filla?
Blanca: Déu meu!
Carles *(amb indignació)*: Plores?
Saïd *(amb marcada sorpresa)*:
Qui plora? *(A part.)* Com! Aquesta dona!
Ferran *(amb dolçura)*:
Blanca!

4. PAU 2014 · Setembre · Sèrie 5 · Exercici 3 (Opció B)

3. Comenteu el fragment següent de *Mar i cel*, d'Àngel Guimerà (acte II, escena XIII). Tingueu en compte, sobretot, aquests aspectes (no cal tractar-los separadament ni en el mateix ordre):

a) Contextualitzeu aquest fragment en l'obra. A banda de presentar breument els dos personatges i la situació que estan vivint, cal que expliqueu el sentit d'alguns versos que tenen relació amb escenes anteriors (per exemple: «I els vils a l'aigua la llençaren!», «I un mariner li esclafà el rostre / d'un cop de rem!», etcètera).

b) Analitzeu els aspectes formals més destacats d'aquest text: la mètrica, les figures retòriques, els recursos expressius, les acotacions, etcètera.

c) Tenint en compte els mots del Saïd, reflexioneu sobre el tema de la gelosia i la venjança dins l'obra.

[5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

BLANCA: Pare! Ah!
SAÏD *(a part)*: M'han esqueixat fins l'ànima!
BLANCA *(a Saïd)*: Pietat! Perdó per ells!
SAÏD *(reconcentrat)*: Fill: Venja'ns! Venja'ns!
BLANCA: Pietat!
SAÏD: I els vils a l'aigua la llençaren!
BLANCA: Perdó!
SAÏD: I un mariner li esclafà el rostre
d'un cop de rem!
BLANCA: Oh!
SAÏD: I el mar s'obrí, i les ones
la dragaren!
BLANCA: Pietat!
SAÏD: Venja'ns! I encara
puja del fons!
BLANCA: Ah!
SAÏD: Venja'ns!
BLANCA *(Saïd poc a poc se va fixant en ella)*: Doncs mateu-me
també a mi. Què espereu? Sang avorrida
hi ha en mes venes: sentiu? Jo a vostra mare
l'he arrencat de sa llar: jo sóc la vibra
que us he tret de sos braços; jo a les ones
he llençat lo seu cos, i jo sa testa
amb lo rem he partit! Mateu-me! Monstre!
No encara? No? Jo he desitjat ta vida!
Jo amb lo punyal t'he amenaçat! Sedenta
de ta sang me trobava; jo, una dona!
No em sents? Mata'm! Ah, mata'm!

5. PAU 2014 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 2 (Opció B)

2. En Joanot és un personatge que té un paper destacat en el desenvolupament d'alguns fets a *Mar i cel*, d'Àngel Guimerà. Expliqueu qui és i quin és el sentiment que l'acompanya al llarg de tota l'obra.
[2 punts]

6. PAU 2014 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 3 (Opció A)

3. Comenteu el fragment següent de *Mar i cel*, d'Àngel Guimerà (acte II, escena VII). Tingueu en compte, sobretot, aquests aspectes (no cal tractar-los separadament ni en el mateix ordre):

***a*)** Contextualitzeu aquest monòleg en l'obra. Podeu explicar a què es refereix quan diu: «I això de l'hora / que ella em volgué matar!» o «Ah!, que vagi a l'harem!».

***b*)** L'afirmació inicial «Que estrany que sóc!» mostra el Saïd perplex. Descriviu aquest personatge tal com apareix en el fragment.

***c*)** Analitzeu els aspectes més destacats del llenguatge d'aquest text.

[5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

SAÏD: Que estrany que sóc! Hi ha cops que donaria
per ser ja en terra aquesta nau, i d'altres
voldria que la costa sempre, sempre
nos fugís al davant sens mai tenir-la.
Mes, què passa en mon ser? I això de l'hora
que ella em volgué matar! I com s'explica
que jo la perdonés? Doncs ara sento
no haver-la mort i trepitjat, per rompre
l'encís que em lliga a aqueixa dona estranya,
que no sé què hi ha en ella, que no és feta
com les altres ho són; que és aromosa
d'una aroma que ofega i embriaga,
i fa plorar per dintre i esborrona! *(Pausa.)*
Ah!, que vagi a l'harem! *(Pausa.)* Mes jo podia
no portar-la a son pare tan de pressa.
Jo podia llavors, quin greu!, al cloure
ella els ulls decandida, com no em veien,
pendre en les mans son cap, i contemplar-la
dolçament fit a fit i a flor de llavi,
aguantant-me el respir i els salts dels muscles!…
I al sentir-me morir, sa galta freda
acostar-la a ma galta xardorosa,
estrènyer-la a mon pit, i al rebregar-la
dins mes grapes d'acer com flor de lliri,
ofegar-la a petons i fer-la meva
amb l'instint de la fera i del salvatge!
Si ara aquí la tingués com aquell vespre!…
(Canviant de sobte la feresa en dolçura.)
Si ara aquí la tingués, una altra volta
com a un nin a son pare la duria,
sens mirar-la tan sols, que em fa vergonya!

7. PAU 2013 · Setembre · Sèrie 1 · Exercici 2 (Opció A)

2. Expliqueu què són l'*apart* i el *monòleg*, i digueu quina funció tenen en l'obra *Mar i cel*, d'Àngel Guimerà.

[2 punts]

8. PAU 2013 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 3 (Opció A)

3. Comenteu el fragment següent de *Mar i cel*, d'Àngel Guimerà (acte I, escena V). Tingueu en compte, sobretot, aquests aspectes (no cal tractar-los separadament ni en el mateix ordre):

a) Contextualitzeu el monòleg de la Blanca. Cal que s'entengui com és el pare a qui s'adreça, o per què parla de *prova* («que bé pot ser que en esta nau me tinga / per provar-li mon cor»).

b) Caracteritzeu el personatge de la Blanca tal com ella mateixa es mostra.

c) Analitzeu la llengua i l'estil del fragment.

[5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

BLANCA: No sé, pare, no sé… Potser m'envia
Déu esta prova per major ventura.
Quan era jo petita… en una celda
me tancàreu de cop, tant, que passava,
sens dar-me'n compte, de jugar amb nines
a servir a Jesús. Bé prou les llàgrimes
m'eixien estant sola, i en lo temple
que sovint me distreia! Fins a voltes
veure em semblava a mon entorn les nines
que amb los ulls me cridaven juganeres!
Mes sobte alçava el front esporuguida
sentint una mà ossosa en mes espatlles
i el barboteig del cor. Bé encara hi veia
per los altars quelcom d'aquelles nines.
Mes llavors… ai que tristes me miraven!
Los jocs vaig oblidar; amb tot, a voltes
com batre d'ales en mon cor sentia!
Des de l'hort als aucells jo prou que els veia
pujar al mur i empendre la volada,
i em deia tot seguit: què deu haver-hi
més enllà d'eix vedat, que al fugir canten?
I al mur hi vaig pujar des d'una soca.
Quin goig, mon Déu!… a l'altra part tot eren
carrers i gent; a sota meu jugaven
dos nens rossos com l'or; quanta ventura
en son riure i saltar! Mes, d'una porta
una dona sortí: fills meus, que arriba
vostre pare, els va dir, quan ja els alçava
en sos braços un home… tan feréstec
com aquestos ho són, i jo sentia
ses paraules i besos amorosos…
i plorava com ell; perquè ell plorava!
Tot això va passar; coses de nena!
Ja gran, després, tan sols en la clausura
he desitjat lo goig d'aquí a la Terra.
Mes, jo em pregunto avui: què has fet, oh dona,
per ton Déu i Senyor? Si he consagrada
ma vida an Ell, de vós és sols la glòria;
vós m'heu fet tal com sóc. Per això em deia
que bé pot ser que en esta nau me tinga
per provar-li mon cor, i, jo us ho juro,
(Amb resolució.)

9. PAU 2013 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 1 (Opció A)

OPCIÓ A

1. Es diu que *Mar i cel*, d'Àngel Guimerà, és una tragèdia en tres actes i en vers. Expliqueu l'estructura de l'obra i com avança el conflicte dramàtic al llarg dels tres actes. Comenteu també el fet que el dramaturg mantingui la unitat de lloc en tota l'obra.
[3 punts]

10. PAU 2012 · Setembre · Sèrie 4 · Exercici 3 (Opció B)

3. Comenteu el fragment següent de *Maria Rosa*, d'Àngel Guimerà (acte III, escena V). Tingueu en compte, sobretot, aquests aspectes (no cal tractar-los separadament ni en el mateix ordre):

a) Contextualitzeu el fragment en l'argument de l'obra i expliqueu per què Maria Rosa es considera una dona perversa el dia del casament amb Marçal.

b) Interpreteu la causa que fa dir a Maria Rosa: «Oh, si no me l'estimés [a Marçal], fóra la dona més *ditxosa* de la terra!».

c) Expliqueu per què, tot i la frase de Maria Rosa reproduïda en l'apartat *b*, el sacerdot li aconsella que es casi amb Marçal.

[5 punts: 3 punts pel contingut; 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

MARIA ROSA: Marçal, *(Plorant.)* jo no el vull oblidar, a l'Andreu, mai de la vida! Pobre Andreu! Que avui sóc la dona més dolenta que ha trepitjat el món!

MARÇAL: Bé, què li has dit, al rector?

MARIA ROSA: Què li he dit?… Que en aquest poble vaig coneixe'l, i en aquest poble mateix, i en aquest poble mateix, com si fos un càstig de Déu, he de ser d'un altre home!

MARÇAL: Ves quina culpa en tenim tu i jo, si aquí s'ha acabat la carretera! I això no sé a què ve, perquè tu ja ho sabies.

MARIA ROSA: Guaita, va ser en aquella masia. Ell trepitjava al cup i jo era veremadora.

MARÇAL: Ja m'ho has contat cent cops. Te tornes cançonera.

MARIA ROSA: Doncs al sortir de la iglésia aquest matí, me n'hi he anat a la masia perquè el cor m'hi duia! Tot està com abans, tot! El lloc a on les fadrines sopàvem, el cup a on trepitjava l'Andreu, ara sec i tapat com una sepultura, aquell cup a on el van ferir i a on amb el most s'hi barrejava la seva sang!… Allí vaig començar jo a estimar-lo.

MARÇAL *(agafant-la pel braç)*: Maria Rosa!

MARIA ROSA: Sí que hi he anat. Sí! *(Sempre plorant.)* I al veure-ho m'ha semblat que l'Andreu era al meu davant reptant-me de mala dona! I he arrencat a córrer fugint d'aquella casa i d'ell, que em perseguia!

MARÇAL: Ves quines coses de contar al rector! Au, au, vesteix-te.

MARIA ROSA: No: sàpigue-ho tot. Que li he dit que m'ajudés a separar-me de tu. Marçal, per tancar-me per sempre on ell volgués. I m'ha preguntat si jo t'estimava. «Oh, si no me l'estimés fóra la dona més *ditxosa* de la terra!». I al sentir-ho m'ha dit que em casés amb tu.

MARÇAL: Fins el senyor rector, què més vols?

MARIA ROSA: Marçal, no m'enganyis. Digue-m'ho mirant-me als ulls: m'estimes… amb tota la teva vida?…

MARÇAL: Si jo no t'hagués estimat mai…, igual que tu, fóra el més *ditxós* de la terra.

L'Institut d'Estudis Catalans ha tingut cura de la correcció lingüística i de l'edició d'aquesta prova d'accés

11. PAU 2012 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 2 (Opció A)

2. Referint-se a *Maria Rosa*, d'Àngel Guimerà, Enric Gallén ha escrit: «[…] davant del poder dels contractistes, a l'hora d'exposar la seva misèria material, tots ells [els treballadors de la carretera] actuen amb prevenció, i amb una bona dosi de respecte i sobretot de por, sense que aflori cap mena de proposta radical ni d'enfrontament amb l'empresa —amb l'excepció, almenys verbal, de la Tomasa». Analitzeu per què es comporten així aquests treballadors. Què fan quan la situació —acte II, escena II— empitjora?

[2 punts]

12. PAU 2012 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 1 (Opció B)

OPCIÓ B

1. S'ha dit que Àngel Guimerà sotmet l'estructura de les seves obres a la divisió clàssica en tres actes: plantejament, nus i desenllaç. Expliqueu aquesta estructura en l'obra *Maria Rosa* i concreteu com s'hi desenvolupen els fets fonamentals, els moments de màxima tensió de cadascun dels actes, les anticipacions que permeten preveure alguns fets o el desenllaç, etcètera.

[3 punts]

13. PAU 2011 · Setembre · Sèrie 2 · Exercici 3 (Opció B)

3. Comenteu el fragment següent de *Maria Rosa*, d'Àngel Guimerà (acte I, escena XIV). Tingueu en compte, sobretot, els aspectes següents (no cal tractar-los separadament ni en el mateix ordre):

a) Situeu el text, contextualitzeu-lo en l'argument de l'obra i indiqueu el paper dels diversos personatges.

b) Assenyaleu quins elements de l'escena avancen fets que es desenvoluparan després i, en especial, el sentit del diàleg breu entre en Gepa i en Marçal, en vista dels esdeveniments posteriors.

c) A què es refereixen quan parlen de pagar la quinzena i quin paper té en l'obra aquest fet?

[3 punts pel contingut; 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

MARIA ROSA: Teniu una carta! Doneu-me-la de seguida! La carta!
TOMASA: Malviatge el xicot!
MARIA ROSA *(a la* TOMASA*)*: Tu la tens, tu! Dóna-me-la!
QUIRZE: No, Tomasa!
MARIA ROSA: La carta! Que m'esteu matant, i potser hi ha notícies alegres. Jo bé te la donaria si fos del Quirze.
TOMASA: Té, que no puc més!
MARIA ROSA *(prenent-la)*: Ah!
TOMASA: Veureu: ella és la seva dona.
MARIA ROSA *(mirant-la sense llegir-la)*: No és de l'Andreu; i ve de Ceuta! *(Mirant la firma.)* No conec a qui l'ha escrita! Me fa por de llegir-la!
QUIRZE: Veuràs: deixa-la estar, la carta. *(L'hi vol prendre. En* MARÇAL *no es pot contenir i intervé.)*
MARÇAL: No! Tot, tot; que ho llegeixi. *(Canviant de cop, amb fingida indiferència.)* Sí; val més… val més saber-ho.
MARIA ROSA *(llegint)*: «Molt senyor meu, com a cunyat del presidiari Andreu, tinc el sentiment de donar-li una mala notícia.» Reina Santíssima! *(La* MARIA ROSA *vol seguir llegint i a cada punt s'ha d'eixugar els ulls perquè no veu les lletres. Parlaran tots els altres a mitja veu.)*
QUIRZE *(a en* GEPA*)*: Què li deu haver succeït al pobre xicot?
GEPA *(a en* QUIRZE*)*: I si fos mort?
BADORI: Pobre Andreu!
TOMASA: I pensar que això li podia haver passat al Quirze!
CALAU *(anant a trobar a en* MARÇAL*)*: Potser ha fugit!
MARÇAL *(a part)*: Que ha fugit! Ho veureu si ha fugit! *(En acostar-se a la* MARIA ROSA *perquè segueixi llegint, ella ja ho fa.)*
MARIA ROSA: «Una… una mala notícia. L'Andreu estava trist cada dia, sense voler tastar cap aliment, cridant sempre: "Jo sóc innocent!"…» *(Pausa curta. En* MARÇAL *es va apartant aterrat. Cau assegut i es torna a alçar mirant si ningú l'observa.)* «…i, per últim, ahir dijous, a les nou del vespre, va morir!» Ah, l'Andreu de la meva vida i de la meva ànima! Que sóc desgraciada! *(Abraçada a en* QUIRZE *i a la* TOMASA.*)*
QUIRZE: Germana!

TOMASA: Ai, criatura, quina mala sort!
BADORI: Pobre xicot!
GEPA: Ha sigut la seva planeta!

Pausa; tothom amb el cap baix plorós. En MARÇAL *un xic apartat. En aquest moment se sent comptar diners i en* XIC *se'n va al fons i torna.*

XIC *(a mitja veu a en* CALAU*)*: Aquí al costat el capatàs ha començat a pagar la quinzena.
CALAU *(a un altre treballador)*: Que paguen la quinzena.
TREBALLADOR *(a un altre)*: La quinzena.

Tots se'n van sense confusió. Això no té de resultar còmic. Sols quedaran a l'escena la MARIA ROSA*, la* TOMASA*, en* QUIRZE*, en* BADORI*, en* GEPA *i en* MARÇAL*, que estarà un xic apartat dels altres. El dringar dels diners té de sentir-se fins que hagi caigut el teló.*

MARIA ROSA: L'Andreu de la meva vida! Jo sóc innocent! I ho deia al morir-se! Oh!, si jo trobés l'«assessino»! Marçal: l'Andreu és mort.

En MARÇAL *no aixeca el cap. La* MARIA ROSA *queda mig accidentada als braços de la* TOMASA *i d'en* QUIRZE.

TOMASA: Maria Rosa!
QUIRZE: Germana!
GEPA *(va per darrere i posa la mà a l'espatlla d'en* MARÇAL*, que se sorprèn)*: Marçal: és mort, l'Andreu. Ara tu a cobrar.
MARÇAL: Sou molt mal pensat. Si jo no la vull festejar a la Maria Rosa.
GEPA *(tot anant-se'n)*: No! Si vull dir que allà ens paguen.
MARÇAL *(a part)*: Sospita que me l'estimo… i res més. Això rai! Ara ja és meva.

S'han de sentir sens interrupció els gemecs de la MARIA ROSA*. Pel fons travessarà l'escena un carro carregat de trastos, anant-hi al voltant gent alegre.*

L'Institut d'Estudis Catalans ha tingut cura de la correcció lingüística i de l'edició d'aquesta prova d'accés

14. PAU 2011 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 2 (Opció A)

2. En Quirze i la Tomasa formen una parella molt particular en el conjunt de *Maria Rosa*. Expliqueu les característiques de la seva relació matrimonial i la funció que els dos personatges tenen en l'obra.

[2 punts]

15. PAU 2011 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 3 (Opció B)

3. Comenteu el fragment següent de *Maria Rosa*, d'Àngel Guimerà (acte II, escena VI). Tingueu en compte, sobretot, els aspectes següents (no cal tractar-los separadament ni en el mateix ordre):

a) Situeu i contextualitzeu el text en l'argument de l'obra, i indiqueu el paper dels personatges que hi intervenen directament i indirectament (en Marçal, en Quirze i la Tomasa; i també la Maria Rosa i en Badori).

b) Assenyaleu el sentit de les acotacions que hi ha en el fragment.

c) Analitzeu la parla d'en Marçal: com articula el discurs i quins trets característics presenta.

[3 punts pel contingut; 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

MARÇAL; *després* QUIRZE *i* TOMASA.

MARÇAL: Reïra de…! No em vol a mi, no, aquesta dona! Han passat mesos i mesos, i, té, pitjor avui que mai! I jo no puc viure sense ella! *(Dóna dues passes resolt cap al* quarto *de la* MARIA ROSA; *s'atura, mira pertot, i retrocedeix.)* Potser sí que li vaig perdre el marit perquè ara en vingués un altre… a arreplegar la meva feina! Perquè en Badori la vol, i ella no en fuig d'en Badori com fuig de mi, no! *(Pausa.)* Mes ell s'hi acosta rialler, sense corcó aquí dintre! *(Per son pit.)* I jo, quan estic sol, i penso en la Maria Rosa, tinc de veure davant al capatàs mort i a l'Andreu mort…! *(Pausa. Passejant-se per l'escena.)* No! No! En Badori no ho serà, el marit d'ella! Primer que ser-ho…! *(Fa un moviment com si anés a treure un ganivet.)* Ca! No cal, no! Ella no m'ha volgut a les bones; ja em voldrà… d'altra manera! Jo la comprometré davant de tothom, a la Maria Rosa.

QUIRZE *(des de dintre)*: Marçal!

MARÇAL: Ves què n'haig de fer, de les quinzenes!

(Agafa la carta, i rebregant-la, se l'emporta amb ell.)

En QUIRZE *i la* TOMASA *vénen de la primera porta de l'esquerra.*

QUIRZE: Marçal: la carta.

TOMASA: Porta la carta!

MARÇAL *(anant-se'n)*: Ja està tancada i jo me'n cuido.

QUIRZE: Espera't!

TOMASA *(anant-li al darrere)*: Volem saber què diu!

QUIRZE: Sembla boig!

TOMASA: Doncs a mi no se m'escapa. *(Surt corrent.)*

QUIRZE: Això no és el tracte. *(Va a sortir darrere la* TOMASA.*)*

L'Institut d'Estudis Catalans ha tingut cura de la correcció lingüística i de l'edició d'aquesta prova d'accés

16. PAU 2010 · Setembre · Sèrie 2 · Exercici 1 (Opció A)

Opció A

1. Enric Gallén ha remarcat: «Si un tret diferencia sobretot *Maria Rosa* de les dues peces de base realista que l'havien precedit —*La boja* i *En Pólvora*—, és l'atenció exclusiva que Guimerà atorga a la complexa relació que es basteix entre Marçal i Maria Rosa, i que va saber dur fins a les últimes conseqüències del drama». Comenteu aquest text explicant la relació entre els dos personatges en tota la seva complexitat, tenint en compte els sentiments de Marçal i Maria Rosa, la percepció que en tenen altres personatges, especialment el Badori i el Gepa, i el desenllaç de l'obra.

[3 punts]

17. PAU 2010 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 2 (Opció A)

2. Francesc Rierola, en sortir de l'estrena de *Maria Rosa*, va escriure en el seu dietari: «He sortit del teatre indecís. Recordant escenes: crits d'amor i d'odi barrejats amb estrèpits de rialles». A partir d'aquesta citació, reflexioneu breument sobre la línia dramàtica ascendent de l'obra fins a un final tràgic, en què Àngel Guimerà administra moments de tensió —«crits d'amor i d'odi»— amb d'altres de distensió —«estrèpits de rialles»—, i assenyaleu quins creieu que són els de màxima tensió i els més relaxats.

[2 punts]

18. PAU 2010 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 1 (Opció A)

Opció A

1. Segons Anton Carbonell, «*Maria Rosa* (1894) és essencialment un drama de passions humanes, enfocat des de la perspectiva romàntica tradicional de l'autor, però amb una presència interessant d'elements realistes i naturalistes. El romanticisme era el terreny en què es trobava còmoda la vena creativa de Guimerà. Tanmateix, és la primera obra en què l'autor s'aproxima a una ambientació realista més reeixida».

A partir d'aquest text, reflexioneu sobre quins són els elements argumentals i formals del drama que permeten qualificar-lo de «realista» i quins, en canvi, s'ajusten més al que entenem per «romanticisme». Justifiqueu la resposta amb exemples de l'obra.

[3 punts]

19. PAU 2010 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 3 (Opció B)

3. Comenteu el fragment següent de *Maria Rosa*, d'Àngel Guimerà (acte III, escena X). Tingueu en compte, sobretot, els aspectes següents (no cal tractar-los separadament ni en el mateix ordre):

a) la contextualització del fragment en l'argument i el sentit de l'obra;

b) la caracterització dels personatges que hi intervenen.

[3 punts pel contingut; 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

MARÇAL *(tornant a caure assegut)*: I jo també! Sinó que ara…

MARIA ROSA *(destrenant-se el cabell al seu costat)*: Sembla mentida que jo siga més valenta que no pas tu. És que en tot ho sóc, més valenta!

MARÇAL: Pst! Valenta! Si bufo et faig caure.

MARIA ROSA: I com que sóc més valenta et tinc més estimació, i he fet sempre molt més per tu que no tu per mi.

MARÇAL: Què has fet, tu per mi? Llengua, has fet; llengua!

MARIA ROSA *(asseient-se molt a prop)*: Què he fet? Mira't: jo estimava tant a un home, que quan va morir me vaig pensar que m'hi moria al darrere. I per tu he deixat córrer la seva memòria, tant, que ara que et veig ben bé meu, me sembla mentida que jo m'hagués estimat a… l'altre… *(En* MARÇAL *juga amb els cabells d'ella.)*

MARÇAL: És a dir, que ja no te l'estimes gens ni gota, an aquell?

MARIA ROSA: Si fins me fa malícia pensar que a tu no t'hagués conegut de primer! Perquè, vaja, no era com tu: ni tan resolut; ni tot ell m'agradava tant!…

MARÇAL: Quina cabellera que tens! Un s'hi ofegaria, aquí dintre.

MARIA ROSA: Però no ho diguis a ningú que jo no el volia a l'Andreu…

MARÇAL: A ningú. Això de tu a mi.

MARIA ROSA: Perquè entre els dos no hi té d'haver secrets. Cap secret, Marçal, cap!

MARÇAL: És clar que no n'hi hauria d'haver ni un, de secret. Sinó que un hom…

MARIA ROSA: M'embulles el cabell, i demà al matí…

MARÇAL: No, no tinguis por. Vés dient tu.

MARIA ROSA *(baix)*: Jo per tu!…T'estimo tant, que fins hauria fet amb l'Andreu…

MARÇAL *(baix)*: Digues, Maria Rosa, digues.
MARIA ROSA: Que per poder-me casar amb tu, fins hauria mort a l'Andreu. *(Amb un sanglot i abraçant-s'hi.)* Ara ja ho sóc la teva dona. Ara ja ho sóc!
MARÇAL: Sí que ets meva, sí; tota meva!
MARIA ROSA *(apartant-se)*: Però tu no has fet res, per mi. Esperar! Pst! Vés! Vés!
MARÇAL *(acostant-s'hi)*: Jo? Fer possible que ens caséssim, si jo ho he fet tot!
MARIA ROSA *(rient i sanglotant)*: Tu? Ca! Tu t'has aprofitat de la mort d'ell.
MARÇAL: Vine. Aquí. T'ho diré abraçant-nos.
MARIA ROSA *(llençant-s'hi als braços)*: Aquí em tens! Digues!
MARÇAL: Que jo per tu… *(Pausa.)* No! No!
MARIA ROSA *(rabiosa, abraçant-lo estretament)*: El meu Marçal! El meu Marçal! *(Fent-li un petó que ell li torna.)*
MARÇAL: Que vaig matar jo al capatàs!
MARIA ROSA *(rient estranyament)*: Digues!
MARÇAL: Vaig deixar-hi un mocador teu, que jo te l'havia pres! I vaig tirar el ganivet sota la porta de casa vostra! *(Riu fort ella.)* Anem, Maria Rosa. Anem! *(Cap al llit.)*
MARIA ROSA *(rebutjant-lo)*: Aparta't! Vil! «Assassino»! I estic casada amb tu! I t'he besat! Oh! Mare meva!… A l'Andreu aquest tigre l'ha mort!
MARÇAL: Jo, sí; perquè t'estimo com un boig!
MARIA ROSA: Fora d'aquí! Que t'agafin!
MARÇAL *(perseguint-la luxuriós per l'escena)*: No! No! Que has de ser meva!
MARIA ROSA: A l'«assassino»! Correu! A l'«assassino»!
MARÇAL: Meva! Meva! Que jo em moro de desig que siguis meva!
MARIA ROSA: More't! More't!
MARÇAL: Tu ets la meva dona, per… per tota l'eternitat!

Se sent remor de la part defora, procurant obrir la porta.

MARIA ROSA: Germà! A l'«assassino»! Germà!
MARÇAL *(agafant-la prop de la taula)*: Si t'he agafat! Si et tinc!
MARIA ROSA *(lluitant per desfer-se'n)*. Andreu! Andreu!
MARÇAL: Aquí! Aquí en mos braços!
MARIA ROSA *(agafant un ganivet de la taula)*: No!… Ah!
MARÇAL: Cent petons! Mil! Tots; meus tots!
MARIA ROSA *(resistint als seus petons)*: Vil!
MARÇAL *(caient els dos per terra, besant-la)*: Té!… Té!
MARIA ROSA *(clavant-li el ganivet dos cops)*: Doncs té tu! Té! *(S'alçarà ella; mes ell no li deixarà les faldilles que amb una mà des de terra té subjectes.)*
MARÇAL: Ah! Sang! M'has mort!
MARIA ROSA: Germà!
MARÇAL: No te n'aniràs! No… te… n'aniràs. *(Agonitzant mes sens deixar anar les faldilles.)*

20. PAU 2006 · Setembre · Sèrie 4 · Exercici 2 (Opció B)

2. En quins termes es planteja a *Terra baixa*, d'Àngel Guimerà, el sentit de la «propietat», representat per Sebastià? [2 punts]

(Vegeu 3 al darrere)

21. PAU 2006 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 1 (Opció A)

Opció A

PAU. Curs 2005-2006

1. *Terra baixa* se sol incloure en un conjunt d'obres d'Àngel Guimerà sota la denominació de «drames realistes». Exposeu raonadament i valent-vos, si cal, d'exemples:

   - quins són els elements argumentals i formals del drama que permeten qualificar-lo de «realista»;
   - quins, en canvi, no s'ajusten al que entenem per «realisme», sinó que tenen el seu sentit més ple en el terreny dels símbols.

   [3 punts]

22. PAU 2006 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 2 (Opció A)

2. Quin sentit té la «terra alta» en el drama *Terra baixa*, d'Àngel Guimerà? Quins elements, més enllà dels físics, defineixen aquell espai? [2 punts]

23. PAU 2005 · Setembre · Sèrie 3 · Exercici 3 (Opció B)

3. Comenteu el següent fragment de l'escena VIII del segon acte de *Terra baixa.* Contextualitzeu-lo i valoreu-lo en relació amb l'argument de l'obra, analitzeu-ne les possibles al·lusions al sentit del títol del drama i els elements que caracteritzen el personatge de Manelic.

[3 punts pel contingut; 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

MANELIC (*subjectant-la, plorant*): Marta! Ai, Marta!... Si jo no et puc matar, no, perquè t'estimo, Marta! T'estimo! I t'estimava des d'allà dalt, al pujar tu, que jo era un grapat de neu que es va fondre mirant-te. I t'he estimat encara més al venir a trobar-te, pobre de mi, davallant a salts, com l'aigua dels cims a ajuntar-se amb l'aigua de la mar, que diuen que és amarganta! Que ho siga, d'amarganta: que ho siga; ella atrau com tu m'atraus a mi; perquè et desitjo i t'estimo, Marta! (*Ella es vol desprendre d'ell amb energia bregant.*) I ara més, ara més; per... perquè no ho sé el perquè, ni em fa el saber-ho! Perquè m'has enganyat potser; perquè he sentit la calor de la teva sang; perquè t'he respirat a tota tu, jo! I mira, per mi no hi ha lleis d'ací baix ni res que m'aturi, que els llamps i les mestralades m'han fet lliure, i vull jo, perquè ho vull, besar-te i mossegar-te fins a l'ànima, i estrenye't en mos braços ofegant-te-hi en ells, confonent en un afany rabiós la mort i la vida, com a home i com a fera, que ho sóc i ho vui ser sempre, home i fera, tot junt, tot, contra de tu i amb tu, i contra tothom de la terra. (*La té a ella en sos braços mig desmaiada. Mira cap a la banda de la cortina i se l'emporta ràpid a l'altra banda en sos braços.*) I ara que me la vinguen a prendre! Ira de Déu! Que vinguen!

MARTA: Déu meu!

MANELIC: Marta, ets meva!

24. PAU 2005 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 3 (Opció B)

3. Comenteu el següent fragment de l'escena VI del tercer acte de *Terra baixa.* Contextualitzeu-lo en l'argument de l'obra i, sempre partint de l'anàlisi del fragment, analitzeu-ne la caracterització dels personatges i la presència d'elements que permeten elaborar una interpretació d'aquest drama.

[3 punts pel contingut; 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

NURI: La pobreta Marta! Saps, al Manelic?... L'han tret com si no fos ningú, ves!
MARTA: Ja ho sé, Nuri; ja ho sé. Ajuda'm a caminar.
PEPA: Nosaltres te sostindrem.
MARTA: Aparteu-vos, vosaltres. (*Plora en silenci*)
JOSEP: Nosaltres només ho hem fet per obediència!... saps?
MARTA: Infeliços!... Per obediència m'heu tingut sempre malícia, a mi, que mai us havia fet cap mal, a vosaltres! I per obediència us heu rigut del Manelic, i l'heu martiritzat! Què us havia fet ell perquè el maltractéssiu així? Què us havia fet?
NURI: No ploris, no. Que jo no vull que ploris. (*Tan aviat la Nuri s'eixuga els ulls com los eixuga a la Marta. Los altres estan amb lo cap baix, avergonyits*)
MARTA: I ara per què priveu que el cridi, la Nuri? Què se us en dóna, a vosaltres?... Si lo que vui jo és anar-me'n amb ell, amb lo meu marit, amunt, amunt, sempre muntanyes amunt, fins allà on no trobem gent que se'n riga, de nosaltres! Si encara en trobéssim, i fins si arribessin les rialles al cim de la més alta de les muntanyes, i si encara algú hi pugés d'ací baix a riure-se'n, d'un home perquè ha perdonat a una dona empenedida que vol tornar a ser honrada, ens en aniríem encara més amunt, més, que jo l'estimo, i allà a on és Déu no se'n riuen, no, dels que estimen i perdonen.

4

25. PAU 2005 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 2 (Opció A)

2. Sota quines diverses manifestacions es presenta l'amor en *Terra baixa*, d'Àngel Guimerà? [2 punts]

26. PAU 2001 · Setembre · Sèrie 4 · Exercici 1 (Opció B)

OPCIÓ B

1. Argumenteu sobre si *Terra baixa* d'Àngel Guimerà podia ser considerada en el moment de l'estrena una obra moderna. Per a l'argumentació tingueu en compte els models teatrals dels quals parteix i el context del teatre català de l'època. No oblideu que l'obra és del 1897, un moment en què el Modernisme cada vegada s'anava consolidant més. [3 punts]

27. PAU 2001 · Juny · Sèrie 2 · Exercici 2 (Opció A)

2. Expliqueu breument la funció de la Nuri com a personatge de *Terra baixa* d'Àngel Guimerà. Feu-ho, si us plau, sense caure en la simple descripció de l'argument de l'obra. Tingueu en compte —a més d'altres aspectes que us semblin interessants— la manera com es pot interpretar la relació del personatge amb la Marta. [2 punts]

28. PAU 2001 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 3 (Opció A)

3. Comenteu el següent fragment de *Terra baixa* d'Àngel Guimerà. Situeu el text en l'obra i —a més d'altres aspectes que us semblin convenients— fixeu-vos en el paper específic de Xeixa i, sobretot, en els diferents recursos de què es val l'autor a l'hora de caracteritzar Manelic.

[2 punts per l'avaluació de la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees, la coherència del discurs, la fluïdesa expressiva i, en definitiva, la metodologia de comentari]
[3 punts per l'avaluació dels continguts]

JOSEP, *des del porxo*. – Ja és aquí el Manelic!
CRITS, *fora*. – El nuvi! El nuvi! El Manelic!
PEPA, *entrant*. – Que no surt la Marta!
NANDO, *amb dos o tres d'altres entrant*. – El nuvi! El nuvi!
MANELIC, *entrant*. – I sí que ho sóc aquí! I com una daina que he vingut corrent! *(Molt expressiva l'alegria.)*
NURI, *entrant amb Antònia i Perruca i altres*. – Deixeu-me'l veure! Jo el vui veure!
TOMÀS, *rient, al Manelic*. – I quin córrer la bona peça!
MANELIC, *al Tomàs*. – I no per vós, no; per ella que corria! A on és, a on, la meva galindaina?
PEPA. – Marta! Marta!
TOMÀS. – Ara sortirà, ara!
MANELIC, *pels que el volten*. – Que gent que hi ha al món, Mare de Déu! Si sembla que siguem a Núria! *(Tots riuen. Ell corre a mirar per la porta de la cortina i torna al mig.)* Vosaltres tots que contents! I jo també! Tira-li! Sinó que si em giro cap a muntanya em poso xup, que ploraria; que hi deixo els moltons i els gossos que m'estimen com a germans, mal m'està el dir-ho! *(Mig plorant.)* Ai, Tomàs, sense jo, el llop! *(Ploriqueja alt. Tothom riu, i ell, a l'adonar-se'n, s'eixuga els ulls i riu bondadós. De cop se'n va a mirar per la porta de l'esquerra per si hi ha la Marta.)*
NURI, *rient fort quan ja els altres no riuen*. – Ai, que em fa riure el trapasser!
TOMÀS. – Au, reposa, home.
MANELIC. – Doncs que no hi baixa per aquí el llop, minyons?
XEIXA. – Massa que hi ve, reïra! Ja el veuràs, ja, si Déu no t'ajuda! *(Riu la gent maliciosament, i els uns als altres se diuen que dissimulin.)*
MANELIC. – Sembla que avui nos casem tots aquí! Quin riure!
TOMÀS. – Què tanta gresca! Aneu fora, aneu; encara trigarà el casori. *(En Xeixa també els vol treure.)*
MANELIC. – No els tragueu, no; fins que surti la Marta. Oi que és guapa la Marta, minyons? Oi? Oi? Oi que és guapa? *(Ha anat d'un grup a l'altre preguntant-ho, ficant-se pel mig atabaladament.)*
PEPA. – Prou! I fresca, i... dallonses...
JOSEP. – Ja ho crec! *(Tots han anat dient que sí.)*

29. PAU 2000 · Setembre · Sèrie 2 · Exercici 2 (Opció A)

2. Expliqueu breument quina és la importància d'una obra com *Terra baixa* d'Àngel Guimerà en el context del teatre català del segle XIX. [2 punts]

Generalitat de Catalunya
Consell Interuniversitari de Catalunya
Coordinació i Organització de les PAAU a Catalunya

30. PAU 2000 · Setembre · Sèrie 6 · Exercici 3 (Opció B)

3. Comenteu el següent fragment de *Terra baixa* d'Àngel Guimerà. Situeu el text en l'obra i —a més d'altres aspectes que us semblin convenients— fixeu-vos en la manera com es presenta la contraposició entre els dos protagonistes, en el tipus de llenguatge i en la interpretació que cal donar a la rèplica final de Manelic.

[2 punts per l'avaluació de la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees, la coherència del discurs, la fluïdesa expressiva i, en definitiva, la metodologia de comentari]
[3 punts per l'avaluació dels continguts]

MANELIC, *rient*. – Que me'n vagi! Se creu que encara em mana a mi, al que ho aguanta tot! Això es pensa, això, Marta! Doncs no; que ja tot s'ha trasmudat aquí dintre, que ara el qui mana sóc jo. I ara ho veuràs si sóc l'amo!
SEBASTIÀ. – L'amo, tu? Espera't, doncs! *(Intentant anar a obrir la porta.)*
MARTA, *comprenent-ho*. – Manelic!
MANELIC, *corrent a la porta*. – No t'escapes! Covard! T'he dit que sols jo i tu! Que vinc per ella, que és meva. I que vinc per tu; com que vinc a matar-te!
SEBASTIÀ. – A mi!... Tu a mi?
MANELIC. – A tu! A tu!
SEBASTIÀ. – És que jo també sé matar homes!
MANELIC. – I jo llops!

[...]

SEBASTIÀ. – Jo! A tu et mataré!
MANELIC, *tenint-lo agafat pel coll*. – Defensa't si pots, covard! Defensa't!
SEBASTIÀ. – Ma gent! Aquí!
MANELIC. – Crida els gossos de presa! Crida'ls!
SEBASTIÀ. – M'ofego!

[...]

NANDO, *en veu baixa*. – Què passa?
MANELIC. – Que us cridava l'amo.
JOSEP, *en veu baixa*. – Mort!
PEPA, *íd*. – Jesús!
(Exclamació de tothom en veure el cadàver.)
MANELIC. – I ara vosaltres a riure força! A riure! I tu, Marta, vine!
MARTA. – Sí, sí! Anem's-en, anem's-en!...
MANELIC, *emportant-se-la a braços*. – Lluny de la terra baixa! *(Perquè li obrin pas.)* Fora tothom! Aparteu's-e! He mort el llop! He mort el llop! He mort el llop!
(Ha anat repetint cridant mentres s'allunya.)

31. PAU 2000 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 3 (Opció B)

3. Comenteu el següent fragment de *Terra baixa* d'Àngel Guimerà. Tingueu en compte —a més d'altres aspectes que us semblin convenients— la localització del text en l'obra (sense caure en la simple descripció de l'argument), el paper dels personatges secundaris en el diàleg i la interpretació que s'ha de donar als desitjos de la protagonista.

[2 punts per l'avaluació de la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees, la coherència del discurs, la fluïdesa expressiva i, en definitiva, la metodologia de comentari]
[3 punts per l'avaluació dels continguts]

MARTA, *des de la porta*. – Nuri!
NURI, *anant-hi.* – La Marta! La Marta!
MARTA, *abraçant-s'hi.* – Nuri!
NURI. – La pobreta Marta! Saps el Manelic?... L'han tret com si no fos ningú, ves!
MARTA. – Ja ho sé Nuri; ja ho sé. Ajuda'm a caminar.
PEPA. – Nosaltres te sostindrem.
MARTA. – Aparteu-vos vosaltres. *(Plora en silenci.)*
JOSEP. – Nosaltres només ho hem fet per obediència!... Saps?
MARTA. – Infeliços!... Per obediència m'heu tingut sempre malícia, a mi, que mai us havia fet cap mal a vosaltres! I per obediència us heu rigut del Manelic, i l'heu martiritzat! Què us havia fet ell perquè el maltractéssiu així? Què us havia fet?
NURI. – No ploris, no. Que jo no vui que ploris *(Tan aviat la Nuri s'eixuga els ulls com els eixuga a la Marta. Els altres estan amb el cap baix, avergonyits.)*
MARTA. – I ara per què priveu que el cridi, la Nuri? Què se us en dóna a vosaltres?... Si lo que vui jo és anar-me'n amb ell, amb lo meu marit, amunt, sempre muntanyes amunt, fins allà a on no trobem gent que se'n riga, de nosaltres! Si encara en trobéssim, i si fins arribessin les rialles al cim de la més alta de les muntanyes, i si encara algú hi pugés d'ací baix a riure-se'n d'un home perquè ha perdonat a una dona empenedida que vol tornar a ser honrada, ens en aniríem encara més amunt, més, que jo l'estimo, i allà a on és Déu no se'n riurien, no, dels que estimen i perdonen.
NANDO, *a mitja veu*. – I massa raó que té!
PEPA, *id.* – No sé per què ho havíem de fer.
PERRUCA. – Pobra dona! *(Tots tristos i plorosos.)*
NURI. – Veus, Marta? Si jo em penso que ploren! Si tots t'estimen! Oi que sí? *(Tots fan que sí amb el cap.)* Au, vine amb mi; te trobaràs amb ell i us en aneu plegats.
MARTA. – Oh, sí, això sí; amb ell! *(Va a sortir amb la Nuri.)*
NANDO. – És que això... no pot ser.
JOSEP. – Si no fos el Sebastià, prou. Però el Sebastià no ho vol...

32. PAU 2000 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 2 (Opció A)

2. A més dels protagonistes, a *Terra baixa* d'Àngel Guimerà hi ha un bon nombre de personatges secundaris. Indiqueu, sense necessitat de particularitzar, quina és la funció que exerceixen en l'obra, especialment des d'un punt de vista teatral. Després concreteu l'anàlisi a propòsit d'un parell d'aquests personatges. [2 punts]